

УДК

*ОКСАНА ПОЯСИК, кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки і психології, Прикарпатський
національний університет імені Василя Стефаника, Україна
ORCID ID 0000-0002-4375-5660*

oksana.poiasyk@pnu.edu.ua

*ОЛЬГА СЛИПАНЮК, кандидат біологічних наук, доцент
кафедри педагогіки і психології, Прикарпатський
національний університет імені Василя Стефаника, Україна
ORCID ID 0000-0002-6414-2636*

olga.slipanyuk@pnu.edu.ua

*МАРІЯ ЧЕПІЛЬ, старший викладач кафедри педагогіки і
психології, Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, Україна
ORCID ID 0000-0003-3028-0974*

mariia.chepil@pnu.edu.ua

МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ: УПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

*OKSANA POYASYK, Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Associate
Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology Vasyl
Stefanyk Precarpathian National University, Ukraine*

*OLHA SLYPANIUK, Candidate of Biological Sciences (PhD), Associate
Professor of the Department of Pedagogy and Psychology, Vasyl
Stefanyk Precarpathian National University, Ukraine*

*MARIIA CHEPIL, Senior Lectuer of the Department of Pedagogy and
Psychology, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*

TEACHER'S SKILLS IN THE CONDITIONS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL: IMPLEMENTATION OF INTERACTIVE LEARNING TECHNOLOGIES

У статті розглядається актуальне питання майстерності вчителя в контексті Нової української школи щодо впровадження інтерактивних технологій навчання як ключового елементу сучасного освітнього середовища. Автори акцентують увагу на необхідності сучасного вчителя володіти навичками планування та організації інтерактивних уроків, використання різноманітних методів та інструментів. Стаття також розглядає питання формування позитивного освітнього середовища, розвитку самостійності та лідерських якостей учнів через інтерактивні методи навчання.

Ключові слова: Нова українська школа, вчителі, учні, інтерактивні тех-

нології навчання, інтерактивні методи.

Summary. The article examines the topical issue of teacher skill in the context of the New Ukrainian School on the introduction of interactive learning technologies as a key element of the modern educational environment. The authors emphasize the need for a modern teacher to have skills in planning and organizing interactive lessons, using various methods and tools. The article also examines the issue of creating a positive educational environment, developing independence and leadership qualities through interactive learning methods.

Key words: New Ukrainian School, teacher, student, interactive learning technologies, interactive methods.

Meta: висвітлити теоретичні аспекти впровадження інтерактивних техно-

логій і підходів щодо їх використання в освітньому процесі Нової української школи.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сучасний освітній процес у Новій українській школі передбачає використання сучасних технологій, що дозволяє підготувати учнів до життя в цифровому суспільстві та ефективно застосовувати інновації у навчанні. Основна ідея інноваційних освітніх технологій, зокрема інтерактивних, що впроваджуються в освіті, полягає, передусім, в активній взаємодії усіх учасників освітнього процесу. Це є вкрай важливим, особливо у контексті інтеграції України у європейський освітньо-культурний простір.

Актуальність впровадження інтерактивних технологій навчання в освітній процес закладів загальної се-

редньої освіти, зокрема початкової, полягає в їхньому потенціалі покращити навчання та готовність учнів до викликів сучасності, сприяючи їхньому повноцінному розвитку та підготовці до життя в інформаційному суспільстві.

Нова українська школа передбачає застосування інноваційних педагогічних підходів, а саме інтерактивних методів навчання, що спрямовані на створення стимулюючого та важливого досвіду для учнів, підтримуючи їхню активність і самостійність у навчанні.

Аналіз досліджень і публікацій.

Упровадження інтерактивних методів навчання в освітній процес Нової української школи є темою досліджень і наукового обговорення. Зокрема, учені, педагоги та методисти проводять різноманітні дослідження, спрямовані на вивчення ефективності і впливу інтерактивних методів на навчання і розвиток учнів у рамках нової освітньої парадигми.

Так, питання підготовки вчителів до використання інтерактивних технологій є важливою складовою ефективного впровадження нових педагогічних підходів. Деякі вчені та дослідники зацікавлені в аналізі цього питання та розробці рекомендацій щодо навчання та підтримки вчителів.

Зокрема, доктор Кеті Мартін у своїй праці "Еволюція освіти: перехід до орієнтованої на учня парадигми" виступає за край необхідний перехід до моделі навчання, орієнтованої на учня. Навчання, орієнтоване на учня, створює цілеспрямований, персоналізований, автентичний та заснований на компетенціях досвід, який допомагає учням розвивати навички, які дають їм змогу вчитися, розвиватися та вирішувати проблеми, що важливі для них та інших. Вона пропонує глибше зануритися в те, як педагоги можуть використовувати нові технології, навчальні науки та педагогіку, які зосереджують учнів і навчання. Зрештою, стверджує Мартін, якщо ми справді хочемо розвинути в них знання, уміння та навички, повинні їх знати, любити та допомагати побачити всю красу того, ким вони є і ким вони можуть стати.

Настав час залишити позаду практики, які не найкращим чином підхо-

дять для всіх учнів і вчителів, і віддати пріоритет тому, що є найважливішим: стосунки, зв'язок, мета, гнучкість, свобода волі та автентичне навчання. Освіта повинна розвиватися. Звернення до учнів допоможе нам побачити, що працює, що є складним і, зрештою, що можливо. Щоб переконатися, що всі ці учні процвітають, нам потрібно буде використовувати розуміння нашого власного досвіду, дослідження на місцях, а також нові інструменти та підходи для адаптації наших практик (Xemmi, 2008).

Д. Болл та Г. Діармід вивчають відносний вплив різних підходів удосконалення вчителем знань, умінь і навичок. Особливим завданням дослідників було розробити інструменти, які відстежували б зміни вимірів знань учителя: що вони повинні знати і як можуть цього навчитися (Darling-Hammond, Wei, Andree, Richardson, Orphanos, 2009).

Дослідження Д. Хатті спрямовані на те, щоб надати вчителям різні стратегії викладання: взаємне навчання, пряме навчання, додаткова допомога, індуктивне навчання, навчання, орієнтоване на запити, проблемне навчання, а також порівняння кооперативного, змагального чи індивідуального навчання (Mартін, 2021).

У галузі дослідження інтерактивних технологій навчання значний внесок зробили такі вчені, як О. Біда, Л. Бондарчук, Г. Браун, І. Дичківська, В. Зінченко, І. Доброскок, В. Коцур, Л. Курінчук, С. Нікітчина, О. Пометун, Л. Пироженко, Н. Симоненко, А. Соценко, О. Стебна, В. Химинець, О. Янкович, Н. Яців та інші. Вони присвятили свої праці аналізу та вдосконаленню інтерактивних підходів у навчанні.

Академік В. Кремень визначає основні напрями розвитку сучасної освіти, підкреслюючи, що в сучасному суспільстві населення стає все більше орієнтованим на людину. Розвиток особистості стає ключовим показником прогресу, що є не лише важливим для самої особистості, але й вирішальною передумовою для подальшого розвитку суспільства.

Відзначається, що наука, яка генерує нові знання, і освіта, що передає такі знання людям, стають визначальними сферами у XXI столітті. Освіта виступає не лише як інструмент для

передачі знань, але і як важливий чинник олюднення цих знань, що в сукупності сприяє індивідуальному розвитку кожної людини.

Отже, головний акцент робиться на тому, що освіта стає ключовою сферою, яка сприяє індивідуальному розвитку особистості, є стратегічно важливою для просування суспільства вперед у XXI столітті (Якубовська, Юрків, 2020, с. 76).

Основні напрями досліджень передбачають вивчення ефективності інтерактивних технологій, їх впливу на мотивацію та залучення учнів, розвиток навичок співпраці і самостійної роботи. Учені аналізують роль інтерактивних методів у формуванні ключових компетенцій учнів та їхнє значення в контексті сучасних викликів у галузі освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтерактивність, походячи від англійського терміна "interaction" (взаємодія), визначає характер і рівень взаємодії між об'єктами. У педагогічних методиках інтеракція означає навчання через співпрацю, де як слухачі, так і викладач є активними учасниками освітнього процесу. Іншими словами, інтерактивність у навчанні можна тлумачити як здатність до взаємодії, що реалізується через обмін ідеями, діалог та спільні дії, створюючи багатоаспектний навчальний досвід.

Інтерактивні технології - методи та засоби, що дозволяють активно взаємодіяти користувачам з інформацією чи системою. Ці технології створюють можливість двосторонньої комунікації, де користувач може не лише отримувати інформацію, але і впливати на неї, взаємодіяти та вирішувати завдання.

Інтерактивне навчання – це специфічний підхід до оптимізації пізнавальної діяльності, метою якого слугує створення комфортних умов для навчання, у рамках яких кожен учень може відчувати свою успішність і розвивати свої інтелектуальні здібності.

Сутність інтерактивного навчання полягає в постійній та активній взаємодії всіх учнів, де освітній процес відбувається через спільну діяльність. Це взаємне навчання, співпраця і взаємодія, де як учень, так і вчитель виступають рівноправними учасниками освітнього процесу. Інтерактивна

форма навчальної роботи відображає комунікативно-діяльнісний підхід, за якого учні стають активними учасниками навчання. Основне завдання вчителя полягає у стимулюванні їх до самостійної діяльності, пошуку шляхів до досягнення поставлених цілей.

На уроках з інтерактивним навчанням активність учнів має пріоритет, і роль вчителя означає створення ефективних умов для розвитку ініціативи. Інтерактивний підхід є сучасним напрямом активної взаємодії, де учень взаємодіє з учителем та іншими однокласниками, беручи участь у пізнавальному процесі та виконуючи творчі завдання в парі чи групі.

Активність учня визначається його мотивацією та потребами, навчальним середовищем, особистістю вчителя, рівнем навченості учнів як партнерів у взаємодії, а також засобами та формами взаємодії, що використовуються під час навчання.

Учителю слід чітко визначати цілі та завдання для інтерактивних занять, забезпечуючи зрозумілість учням їхнє спрямування. Для педагога важливо детально ознайомитися з різноманітними інтерактивними методами, вивчити їх переваги та особливості, а також удосконалити власні навички фасилітації групової роботи. Учитель повинен засвоїти теоретичні аспекти інтерактивного навчання та ознайомитися з результатами наукових досліджень для кращого розуміння концепцій та підходів до їх використання.

Учителю важливо варіювати інтерактивні методи, застосовуючи різноманітні форми роботи, щоб уникнути монотонності та задовольнити стилі навчання. Йому слід створювати атмосферу взаєморозуміння, толерантності та підтримки, щоб учні відчували себе комфортно під час інтерактивних занять, стимулювати їх до активної участі, заохочуючи до висловлювання думок та ідей.

Педагоги повинні бути ознайомлені з різними інтерактивними методами та інструментами, такими як групова робота, обговорення, використання технологій тощо. Важливо визначати, які методи найбільше відповідають конкретному предмету та віковій групі учнів. Учителі мають ретельно вивчати свою групу учнів, ура-

ховуючи їхні різні стилі навчання, рівень засвоєння матеріалу, індивідуальні потреби та особливості.

Оскільки інтерактивні методи часто передбачають роботу у групах, учителі повинні розвивати навички управління групою, включаючи вміння мотивувати, сприяти співпраці та вирішувати конфлікти. Під час організації групової та парної роботи учні можуть взаємодіяти та підтримувати один одного, взаємодопомагати один одному. Учителю слід урахувати індивідуальні особливості учнів та адаптувати інтерактивні методи до потреб конкретної групи.

Розгляд індивідуальних особливостей кожного учня та гнучка адаптація інтерактивних методів до конкретних потреб групи стає важливим елементом успішного використання цих методів в освітньому процесі, оскільки один метод може бути більш ефективним для одних учнів, ніж для інших.

Забезпечення різноманіття дозволяє кожному учневі знайти підхід, який йому найбільше підходить. Стратегії диференціації, такі як надання різних рівнів завдань або різних додаткових ресурсів для учнів з різними потребами, забезпечують можливість індивідуального керівництва та допомоги учням, котрі можуть потребувати додаткової підтримки. Урахування індивідуальних особливостей учнів та адаптація інтерактивних методів допомагають забезпечити доступність навчання для всіх учнів, сприяють їхньому успіхові. Цей підхід допомагає підвищити ефективність навчання, урахуваючи індивідуальні властивості та забезпечуючи більший розвиток кожного учня. Створення атмосфери взаєморозуміння, толерантності та підтримки посприяє учням відчувати себе комфортно під час інтерактивних занять.

Також важливо для вчителів розвивати навички організації уроків та активної взаємодії з учнями, що включає вміння планувати та структурувати інтерактивні активності, розподіляти час і забезпечувати плавні переходи між різними етапами уроку. Учителю слід володіти навичками ефективного організатора й модератора, здатного ефективно керувати групою та індивідуальною роботою учнів. Створення сприятливого сере-

довища, де вчителі можуть діяти як фасилітатори навчання, а не лише постачальники інформації, є ключовим аспектом.

Педагогам важливо володіти вмінням розробляти чи використовувати методичний матеріал, який підтримує інтерактивні методи. Це може бути створення ігор, вправ, презентацій та інших засобів. Інтерактивні методи часто пов'язані із застосуванням сучасних технологій. Педагогам слід ознайомитися з використанням технологій у навчанні, таких як інтерактивні дошки, відеоуроки, вебресурси. Віртуальні інструменти, мультимедійні ресурси та інші новаторські засоби допомагають зробити процес навчання захоплюючим і привабливим для учнів. Навички користування цими засобами можуть поліпшити ефективність інтерактивного навчання. Якщо для інтерактивних методів використовуються технічні засоби, учителю важливо забезпечити їх доступність та правильне функціонування.

Організація систематичного фідбеку у використанні інтерактивних методів є важливим елементом для вдосконалення освітнього процесу та визначення ефективності їх застосування. Формативний зворотній зв'язок під час або після інтерактивних активностей дає змогу учневі усвідомити свої успіхи та помилки. Чіткі стандарти для оцінювання інтерактивних завдань і методів визначають конкретні критерії успіху. Вони включають в себе рубрики, чек-листи або інші інструменти для систематичного визначення досягнень учнів. Використання анкет, онлайн-опитування чи електронні форми зворотного зв'язку дає можливість проаналізувати думки та враження учнів щодо інтерактивних методів. Це допомагає визначити їхні переваги та недоліки.

Спеціальна підготовка вчителя перед упровадженням інтерактивних методів допомагає забезпечити успішність цього підходу та покращити якість навчання в класі. Вона є важливою для успішного та ефективного використання цих методів в освітньому процесі. Також підготовка вчителя передбачає розвиток навичок створення позитивної атмосфери у класі, де учні відчують комфорт і мають стимул до взаємодії. Використання

інтерактивних методів сприяє розвитку навичок співпраці та комунікації серед учнів. Важливо враховувати цей аспект у створенні завдань та активностей. Систематичне визначення й урахування індивідуальних потреб учнів є ключовим для ефективного впровадження інтерактивних методів.

Використання інтерактивних методів навчання має на меті вирішення наступних завдань: активізувати участь кожного учня у процесі засвоєння навчального матеріалу; підвищити інтерес і бажання вчитися; розвивати навички ефективного спілкування (уміння слухати і висловлювати свої думки, встановлювати діалог, ставити запитання для взаєморозуміння); сприяти формуванню навичок самостійного навчання - визначення основних і проміжних завдань, здатність передбачати можливі наслідки вибору, а також об'єктивна самооцінка; розвивати лідерські якості; навчати працювати як самостійно, так і в команді, розуміти важливість взаємодії; формувати в учнів відповідальність за власну та спільну діяльність у досягненні конкретних результатів.

Інтерактивні методи сприяють розвитку критичного мислення, аналітичних та комунікативних навичок, що є важливими в сучасному світі. Ці методи допомагають учням активно взаємодіяти з навчальним матеріалом, розвивати навички самостійної навчальної діяльності, виховувати лідерські якості.

Адаптація завдань до різних стилів навчання та рівня підготовки учнів - невід'ємна частина успіху. Наведені практичні поради сприяють підвищенню ефективності освітнього процесу в умовах сучасної освіти. Урахування цих педагогічних умов сприятиме ефективному впровадженню інтерактивних методів навчання в освітній процес Нової української школи, сприяючи розвитку компетентностей та активної громадянської позиції учнів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Інтерактивні методи навчання є ефективним і стратегічно важливим засобом формування сучасного освітнього середовища в початковій школі згідно з принципа-

ми Нової української школи. Упровадження цих методів вимагає створення специфічних умов для ефективного навчання та позитивного впливу на освітній процес.

Використання сучасних інтерактивних технологій у навчанні сприяє підвищенню ясності та ефективності сприйняття навчального матеріалу, що позитивно впливає на навчальну мотивацію і результативність. Інтерактивні технології збагачують освітній процес, у т. ч. більшість чуттєвих компонентів учня у сприйнятті навчальної інформації. Мультимедійні інтерактивні засоби об'єднують потужні розподілені освітні ресурси і сприяють формуванню ключових компетенцій, зокрема інформаційних і комунікативних навичок.

Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання реальних ситуацій, використання ролевих ігор та спільне вирішення проблем. Цей підхід ефективно сприяє розвитку навичок та вмінь, формуванню цінностей і створенню атмосфери співпраці, де вчитель може стати справжнім лідером дитячого колективу. Інтерактивні методи навчання сприяють розвитку критичного мислення, комунікативних і лідерських навичок учнів, що відіграє стратегічно важливу роль у сучасному світі. Ці методи вважаються ефективним засобом для формування сучасного освітнього середовища в рамках Нової української школи.

Загальна концепція дослідження полягає в тому, що інтерактивні методи навчання можуть бути успішно впроваджені та забезпечити високу якість навчання і розвитку учнів, якщо вчителі мають відповідну підготовку, застосовують сучасні технології та враховують індивідуальні особливості кожного учня.

Стаття є потрібною для вчителів, котрі прагнуть упровадити інтерактивні підходи для забезпечення ефективного освітнього процесу. У подальших дослідженнях можна розглядати вдосконалення практики через детальний аналіз конкретних випадків, розвиток нових методів або підходів, а також розгляд можливостей упровадження інноваційних рішень. Важливо

розглядати проблему в комплексі, урахуовуючи різні контексти та фактори, що впливають на неї, зокрема, вивчення впливу інтерактивних технологій на процес взаємодії вчителя та учнів, формування лідерських якостей, а також адаптація інтерактивних методів навчання до конкретних освітніх середовищ, розвиток і вдосконалення інтерактивних підходів в освітньому процесі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Darling-Hammond, L., Wei R. Ch., Andree, A., N. Richardson, S. Orphanos. (2009). Professional Learning in the Learning Profession. URL [https://outlier.uchicago.edu/computerscience/OS4CS/landscapestudy/resources/Darling-Hammond\(1\).pdf](https://outlier.uchicago.edu/computerscience/OS4CS/landscapestudy/resources/Darling-Hammond(1).pdf)

Мартін, К. (2021). Еволюція освіти: перехід до орієнтованої на учня парадигми URL <https://www.amazon.com/stores/Dr.-Katie-Martin/author/>

Хетті, Д. (2008). Видиме навчання: синтез понад 800 мета-аналізів, що стосуються досягнень. Лондон. URL <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203887332/visible-learning-john-hattie>

Якубовська, М., Юрків, М. (2020). Інтерактивні методи навчання як засіб формування духовних цінностей особистості. *Освітні обрії*, 2 (51), 75–79.

REFERENCES

L. Darling-Hammond, R. Ch. Wei, A. Andree, N. Richardson, S. Orphanos. (2009). Professional learning in the learning profession. Washington, DC: National Staff Development Council.

Martin, K. (2021). *Evolving Education: Shifting to a Learner-Centered Paradigm* Kindle Edition. URL <https://www.amazon.com/stores/Dr.-Katie-Martin/author/>

John Hattie. (2008). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London.

Yakubovska, M., Yurkiv, M. (2020). Interactive Teaching Methods as a Means of Formation of Spiritual Values of Personality. *Educational Horizons*, 2 (51), 75–79.

Стаття надійшла 28.03.2024 р.

